

Klimaavtalen bra for folkehelsen

For første gang var Verdens legeforening – World Medical Association (WMA) – representert med egen delegasjon på klimatoppmøtet. Legeforeningen var representert ved Knut Erling Moksnes i Paris i desember i fjor. Det var høy aktivitet for å påvirke norske delegater fra de internasjonale helseorganisasjonene.



WMAs DELEGASJON I PARIS: Knut Erling Moksnes (nr 2 f.v.). De andre representerer USA, Peru, Canada og Kuwait. Foto: Privat

– Avtalen som ble vedtatt i Paris gledet og varmet mangt et bankende helsehjerte i desember, sier Moksnes, som er medlem av Legeforeningens utvalg for menneskerettigheter, klima og global helse. Han forteller at det var mange helseaktører deltok på klimatoppmøtet (1). Både Legestudentenes verdensforening (IFMSA), Junior Doctors Network (JDN), den globale klima- og helsealliansen (The Global Climate & Health Alliance), Verdens helseorganisasjon (WHO) samt flere var til stede.

Brev til miljøvernministeren før møtet

Legeforeningen sendte brev i forkant av klimakonferansen til daværende statsråd Tine Sundtoft i Klima- og miljødepartementet.

– Jeg håper henvendelsen motiverte henne og delegasjonen til sterk innsats under klimaforhandlingene. I svarbrevet til Legeforeningen skrev hun at forebygging av helsetap er en av flere sterke motivasjonsfaktorer for å redusere klimagassutslipp, sier Moksnes.

Legestudentenes verdensforening (IFMSA)

hadde kartlagt partenes intensjoner om helse i den nye klimaavtalen. Legestudentenes verdensforening (IFMSA) hadde kartlagt partenes intensjoner om helse i den nye klimaavtalen. Tirsdag i siste forhandlingsuke gikk WMA-delegatene systematisk til de landene med positiv innstilling til helse for å påvirke de til å reforhandle teksten om helse tilbake i artikkel 2 i den generelle teksten om målet om bærekraftige samfunn med lave klimagassutslipp.

– Det var positivt at WMA stilte med en delegasjon av yngre og engasjerte leger. Det gir forhåpninger om at fremtidens yngre garde av leger blir tidsriktig langt mere klimagassengaserte enn tidligere generasjoner, sier Moksnes.

Verdens helseorganisasjon på banen

Verdens helseorganisasjon inviterte til et parallelt arrangement om klimaendringer og helse. Det ble ledet av sjefsredaktør Richard Horton i The Lancet. Hans hovedpoeng var at nødvendig dokumentasjon foreligger, og at vi kjenner løsningene. Han mente at vi har tide-

nes mulighet til å løse vår tids største utfordring. Den franske helseministeren var opptatt av å utdanne helsepersonell til å møte helsekonsekvensene. Han skulle ta et initiativ ovenfor de franske sykehusene om å gjøre dem mer robuste og forberedt på utfordringene. Generaldirektør i Verdens helseorganisasjon Margaret Chan la vekt på at det er sju millioner mennesker som dør som følge av luftforurensing i året. Derfor mente hun at investeringer i klimagassreducerende tiltak som bedrer luftkvaliteten, som samtidig gir mindre klimagassutslipp og bedret folkehelse, er viktig. Hun pekte på at ved rask overgang til fornybar energi, oppnår man flere goder gjennom lavere helseutgifter og bedret folkehelse.

Verdens helseorganisasjon arbeider nå med et system som skal forberede de enkelte lands helseledere for hvordan de kan møte utfordringer som følge av klimaendringene. Det ble fra deres side poengtert at det generelt var utfordrende å få de som jobber med folkehelse for å få til en omstilling mot helsekonsekvenser av klimaendringene.

Bærekraftsmål relatert til klima og helse

Fremtredende personer innenfor bærekraftig utvikling, som professor Jeffrey Sachs ved Columbia universitetet, poengterte at mange av FNs nye bærekraftsmål er relatert til nettopp klima og helse. FNs bærekraftsmål er en felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

«Som leger er vi forpliktet til å kjenne til sammenhengen mellom forbrenning av fossilt drivstoff, klimaendringer og sekundære negative helseeffekter.»

Knut Erling Moksnes

Professor Veerabhadran Ramanathan fra universitet i California sa at om vi fortsetter som nå, er verden godt på vei til to graders oppvarming. Derfor haster det med reduksjon i klimagassutslipp fordi det tar tid å få utslippskurven til å bikke nedover. Verdens rikeste milliard av mennesker bidrar med 60 % av klimagassutslippene. De fattigste tre milliardene bidrar med under 5%. De fattigste har bare tilgang til eller råd til

«1800-tallsteknologi» og får varme og lys fra ved og kull. Han mente at de må få tilgang til en utvikling med ren, fornybar energi.

Klimaavtalen utfordrer alle land til å levere konkrete resultater i form av reduserte klimagassutslipp. Moksnes synes utfordringen går til de som jobber med helse på alle plan.

– Som leger er vi forpliktet til å kjenne til sammenhengen mellom forbrenning av fossilt drivstoff, klimaendringer og sekundære negative helseeffekter. Vi må bli aktive aktører for å gjøre dette kjent, mener han. Legeforeningen og leger i samfunnsmedisinske stillinger må, på samme måte som man på ryggmargnivå engasjerer seg mot røyking, nå snakke om helsekonsekvenser av klimagassutslipp, nødvendigheten av utslippsreducerende tiltak og helsefordelene av disse, oppfordrer Moksnes.

Klimaavtalen vedtatt

– Om avtalen i denne omgang ikke garanterer klimagassutslipp som begrenser temperaturstigningen til 1,5 til 2 grader, så var det absolutt nødvendig å få en avtale på plass, påpeker han.

Avtalen legger føringer for ytterligere skjerpelser av utslippsmålene og rike land skal bidra med å hjelpe fattige land med utslippskutt og klimatilpasning. Etter Moksnes mening er det rimelig at landene som har sluppet ut mest klimagasser, også hjelper land som blir mest utsatt for konsekvensene av klimaendringene.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

Litteratur:

1. <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf>

Derfor er jeg lege...

Tett på livet



Jeg har båret legehofferten på vei til syke barn i vinterstormer på Vestlandet. Jeg har tatt imot alvorlig skadde pasienter som nevrokirurgisk forvakt ved landets største traumemottak. I flere år har jeg utredet og behandlet mennesker med nevrologiske lidelser. I jobben har jeg opplevd angst, tårer, glede og tause øyeblikk. Den gode samtalen med pasienter, pårørende og kollegaer betyr mye. Livet som lege har vært og er et rikt liv – derfor er jeg lege.

Etter en del år i klinikken ble jeg nysgjerrig på det som styrer og påvirker arbeidet vårt. Det var så mange «logikker» som opererte ved siden av den medisinske: Finansiering, juss, medvirkning og organisering. Ledelse var først et forstyrrende fremmedlege, men jeg har sett betydningen av at noen får det hele til å henge sammen på en god og trygg måte. Vi kan lære av andre, men må huske at helsevesenet ikke er en maskin – det handler om mennesker. Eierskap, stolthet og personlig engasjement er «essensielle aminosyrer» ledere må verne om og håndtere. Det er avgjørende at leger respekterer og engasjerer seg i ledelsesoppgaver. Det medisinske perspektivet må være representert på alle nivå. Vi trenger «helsesystemleger».

Jeg har valgt å bruke brorparten av tiden på forskning og undervisning, men en dag i uken møter jeg mennesker med arvelige sykdommer som rammer hjerne, nerver og muskler. Jeg følger pasienter over tid og ser hvordan sykdommen preger livene og familiene. Jeg blir ofte imponert over hvordan mennesker tilpasser seg livet med sykdom. Jeg har fått dyp respekt for pårørende. Ved siden av pasientene er de i mange sammenhenger våre viktigste samarbeidspartnere.

Jan Frich

Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo og Nevrologisk avdeling
Oslo universitetssykehus

Legeforeningen arbeider med klima og helse

Legeforeningen har siden 2008 hatt et utvalg som har jobbet med klima og helse. Tidsskriftet og Legens hus er miljøsertifisert og er således kjent med klima- og miljøeffektene av energibruk, transport, innkjøp og avfallshåndtering. Legeforeningen driver i samarbeid med Stiftelsen Miljøfyrtårn for tiden et pilotprosjekt om miljøsertifisering av to legekontorer i Østfold. Det er håp om at disse resultatene blir så positive at dette kan tilbys og skreddersys til foreningens medlemmer. For de som ikke kan vente med å engasjere seg, inviterer WMA leger til nettsiden www.mygreendoctor.org som gratis frister med mer enn 140 tiltak og råd som kan gi et grønnere legekontor og et friskere samfunn.